

RELIGIO*despre metropoli'a romana.***BULA**

canonisarei episcopiei, Fagarasiului:

(Urmare).

Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Rationi congruit, et convenit honestati, ut ea, quae de romani Pontificis vigili Providentia, et benignitatis gratia processerunt, licet eius superveniente obitu, litterae apostolicae desuper confectae non fuerint, suum tamen debite sortiantur effectum, dudum siquidem felicis recordationis Clemens Papa XI. praedecessor noster, cui coelestis Paterfamilias suas pascere oves in terris, ex onerosa sui muneris huiusmodi cura assidue levabat in circuitu sollicitae mentis suae oculos, ut si dominicum gregem divina sic disponente bonitate, augeri prospiciebat in dies, ut grex ipse sic auctus commodius ad aeternae amoenitatis pascua dirigi valeret, novos ei pastores iuxta eiusdem gregis indigentiam constituere satagebat, ad hoc quoque exequendum libentius intendebat, quoties laudabilis christianorum principum sibi in custodiendo augendoque grege ipso opitulantium pietas id postulabat, gaudebatque in Domino, quod suae providentiae implemento eorum quoque Regalis munificentiae decus, et horum operum gloria rutilaret proptereaque attendens, quod gratia benedicente Domini, nonnulla millia Graecorum, Ruthenorum, Valachorum, Rascianorumque, qui graecum ritum sequebantur, et per universam Transsilvaniae provinciam commorabantur ad s. romanae Ecclesiae gremium advolavissent, et eadem gratia coadjuvante, quamplures alii ex Graecis, Ruthenis, Valachis, Rascianis aliisque praeactis ad idem gre-

mium in dias advolaturi sperabantur, et novus grex dominicus huiusmodi eorum propriam sedem, propriumque haberent pastorem, qui oves huc, illuc dispersas in caulam Domini congregaret, easque in viam veritatis dirigendo ad coelestia pascua revocaret, aliisque accedentibus causis in congregatione Vener. Fratrum tunc suorum eiusdem s. romanae Ecclesiae Cardinalium rebus consistorialibus praepositorum, de quorum numero Nos quoque eramus, perpensis ad pias, et enixas Christianissimi in Christo Fili Nostri Caroli Hispaniarum et Romanorum Regis in Imperatorem electi, praeces sub dato videlicet tertio nonas Februarii, Pontificatus sui anno, vigesimo primo de eorundem praefatae s. romanae Ecclesiae Cardinalium consilio Ecclesias et personas tam saeculares quam ecclesiasticas ritus graeci praefati tam in oppido Fagarasiensi indicta, quam in locis, castris, villis, territoriis, districtibus aliisque annexis, atque adjacentibus locis in oppido provinciaeque praefatis existentes a quacunque alia ordinaria Iurisdictione divisit, et separavit, illaque omnia et clerum ac populum Ritus huiusmodi quoad legem dioecesanam ab Episcopi latini Transsilvanensium superioritate, jurisdictione, potestate, subjectione, visitatione, et correctione siquam in eos exercere consueverat, prorsus exemit, et liberavit, ac oppidum Fagarasiense praeactam in civitatem erexit, illiusque incolas civium nomine tituloque et honore decoravit, illudque et in eo ecclesiam divo Nicolao dedicatam in cathedralem ritus graeci praefati sub invocatione eiusdem divi Nicolai pro uno Episcopo ritus graeci praefati Fagarasiensi nuncupando, qui illi praecesset ecclesiam ipsam ad formam cathedralis ejusdem graeci ritus redigi faceret, nec non episcopalem jurisdictionem, auctoritatem in omnes et singulos Graecos, Ruthenos, Valachos et Rascianos praefatos tunc, et pro tem-

pore in universa provincia prae attacta commorantes et commoratorios exercere omniaque et singula, quae jurisdictionis quaeque ordinis et cujuslibet muneris episcopalis erant, et quae alii graeci ritus. — Episcopi in suis Ecclesiis, civitatibus et dioecibus facere poterant et deberent, facere libere, et licite posset et deberet, ac in eadem Ecclesia sic erecta episcopalem dignitatem ejusdem graeci ritus cum sede episcopali et capitulari — mensis aliisque Cathedralis insigniis de simili consilio apostolica auctoritate erexit, et instituit, ac eidem sic erectae ecclesiae oppidum Fogarasiense praefatum sic in civitatem erectum pro civitate, et si quae essent alia oppida, castra, villas, et territoria eidem oppido Fogarasiensi annexa, et ab eodem dependentia pro Dioecesi, nec non Ecclesias ejusdem graeci ritus pro Clero, et ecclesia et seculares personas graeci ritus praefati in civitate et Dioecesi hujusmodi omnesque et singulos Graecos, Ruthenos, Valachos et Rascianos, qui in universa provincia praeattacta, partibusque annexis praefatis pro tempore degissent, pro populo de consilio, et auctoritate paribus concessit, et assignavit civitati et dioecesim, clerum et populum hujusmodi Episcopo Fogarasiensi graeci ritus praeeacti illiusque ordinariae iurisdictioni, subiecit, et mensae episcopali Fogarasiensi et pro dote ter mille et octuaginta quatuor florenos cum 15 crucigeris monetae illarum partium, 1500 scuta monetae romanae circiter constituentium, ex pagi de Bessenbach, nec non Domini Szamos-Ujvár dicto Episcopatu annexis annuis redditibus fiscalibus a praeeactio Carolo Hispaniarum et Romanorum Regis in Imperatorem electo donata et assignata, similiter applicavit, et appropriavit, et insuper eidem Carolo Hispaniarum et Romanorum Regi in Imperatorem electo, uti Transilvaniae principi ejusque haeredibus et successoribus in eodem Transilvaniae principatu jus patronatus, et praesentandi etiam a primaeva tunc ut ferebatur facta erectione infra tempus ad id a Iure praefixum, eidem Clementi praedecessori, et romano Pontifici pro tempore Fogarasiensem in illius Episcopum graeci ritus praedicti, et pastorem ad praeservationem hujusmodi, et non alias praeficiendum reservavit, et concessit, ac jus patronatus, et praesentandi hujusmodi eidem Carolo Hispaniarum, et Romanorum Regi in Imperatorem electo, illiusque haeredibus, et successoribus praefatis, et Transilvaniae Principibus ex meris dotatione et fundatione competere

illique per sedem apostolicam etiam consistorialiter, quacumque ratione, vel causa derogari non posse, nec derogatum censi, nisi praefati Caroli Hispaniarum et Romanorum Regis in Imperatorem electi, et indicto Transilvaniae Principatu suorum haeredum et successorum ad id expressus accederet assensus, etsi aliter quovis modo derogaretur, derogationes hujusmodi, cum inde secutis nullius roboris, efficaciae, ac momenti futuras fore, sicque et non alias per quoscumque iudices ordinarios, et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores ac ejusmodi s. romanae Ecclesiae Cardinales etiam de latere Legatos vice Legatos, dictaeque sedis apostolicae Nuncios, aliosve quostibet aliter iudicandi et definiendi facultate, et auctoritate iudicari, et definiendi debere, et quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigisset attentari, irritum decrevit, et inane, non obstantibus Lateranensis Concilii novissime celebrati ecclesiarum dismembrationes fieri prohibentibus, ac ejusdem Clementis praedecessoris, et cancellariae apostolicae regulis de non tollendo jure quaesito, ac quatenus opus esset, de Unionibus committendis ad partes, nec non de exprimendo vero annuo valore, aliisque constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, quibus omnibus, et singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis specifica, expressa, et individua, non autem per Clausulas generales idem importantes, mentio, seu quaevis alia expressio habitura foret illarum tenoris litteris de Clementis praedecessoris, si de super confectae fuissent, pro expensis habens illis alias in suo robore permansuris ea vice duntaxat specialiter, expresse derogavit, caeterisque contrariis quibuscumque. — Voluit autem id Clemens praedecessor, quod tunc, et quamprimum emi deberet domus episcopalis, pro qua quatuor mille florensum jam tum assignata reperiebatur. — Quod, quia juxta graeci ritus ordinationes in eadem ecclesia Fogarasiensi constitui debere, Monachi et sacerdotes, si forte tunc non adessent graeci ritus praefati, loco forent canonicorum, et capituli, ac insuper quod promovendi ad dictam Ecclesiam Fogarasiensem eorum, qui graecis ritibus addicti erant, Episcopi vocari, et esse deberent et in illos tantum jurisdictionem exercere valeret, declaravit, ac cum hoc tamen, quod servarentur decreta omnia congregationis de Propaganda Fide, quoad Graecos qui Latinis immixti vivunt, saepius emanata, per

suas autem litteras, si desuper confectae fuissent jurisdictioni Ver. Fratris Nostri, tunc sui Georgii Mártonfi Episcopi latini Transilvaniensis ejusque Successorum, ac alias juxta decretum congregationis eorumdem fratrum rebus consistorialibus praepositorum desuper emanatum praepredicare non intendit. —

Hace autem de divisione, separatione, exemptione, liberatione, erectione, institutione, concessione, assignatione, applicatione, appropriatione, subjectione, reservatione, concessione, decreto, voluntate, derogatione, declaratione, aliisque praemissis, de Clementis praedecessoris litterae ejus superveniente obitu, confectae non fuerunt, valeat, quomodolibet haesitari volumus, et apostolica auctoritate decernimus, quod divisio, separatio, eximitio, liberatio, erectio, institutio, concessio, assignatio, applicatio, appropriatio, subjectio, reservatio, concessio, decretum, voluntas, derogatio, intentio aliisque praemissa a die tertio nonas Februarii suum debitum sortiantur effectum, ac insuper illis ipsius Clementis praedecessoris litterae sub dato eiusdem diei confectae fuissent prouti superius enarratur, quoque praesentes litterae ad probandam plene divisionem, separationem, exemptionem, liberationem, erectionem, concessionem, assignationem, applicationem, appropriationem, subjectionem, reservationem, concessionem, decretum, voluntatem, derogationem, declarationem, intentionem et alia praemissa ubique sufficiant. nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. —

Nulli ergo liceat hanc paginam Nostrorum decreti, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contra ire, si quis autem hoc attentare praesumerit, indignationem omnipotentis Dei ac B. Petri ac Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae Millesimo septingentesimo vigesimo primo: quinto decimo Calendas Iunii, Pontificatus nostri Anno primo.*)

*) Bulla, precum observeadie si Redactorulu lui „Religio“, e gresita.

О СКРИСОАРЕ

адресать редакторълаі Ротъніеі Літераре, дар не пріміть а се пъліка дп арътата фовае.

Domъле Редакторъ! Фовае ддале аре мерітълъ де а фі рѣдикатъ маі дптълъ гласъла пентрѣ апърареа mea ші стърпіреа комънълаі пострѣ дъштманъ чізне. Де ачеа пълдъждъескъ къ пълді ва деплъчеа де а пъліка вртътореа mea прокламадіе. Пріменште, domъле, асігърадіа де деплінь консідерадіе ші плекадіе къ каре сят азъ Дт. пчл.

Прокламадіе. Noi Nominatивъла Діе діа мі ла пѣрпідіоръ Методъ ші Чірілъ: пчл ші а зпоръ Православнічі ротъні де неаззіть ерѣдііе etc. etc. фачетъ пріп ачестъ прокламадіе, върѣа дорітъмъ овштеаскъ пълікадіе, вртътоареа декларадіе:

Дп консідерадіе, къ ротънеаска падіе а фкътъ пріп фовае ачестеі редакціе о пѣтерпкъ маіфестадіе спре а респінде пѣршпіната всърпадіе а пължпнълаі Чізне, кареле рѣнсе не а mea дп „партеръла (sic!) Ротъніеі“.

Дп консідерадіе къ пѣтїга падіе азъ рекъноскътъ къ амърдіе (амърчїзне) трїста-і слъвїдіе (слъвїчїзне), къ кареа спре а еі стрїкъдіе (стрїкъчїзне) ші а поастръ тѣхнїдіе (тѣхнїчїзне) къзвсе дп адънкъ дпшълъдіе (дпшълъчїзне) де а прїмі пѣферїчїта терпнїщїе, че дпплъ къ депсерадіе ініміле оаменїоръ де „взвз гъстъ“.

Дп консідерадіе маі дп вртъ, къ ачестора рогъдіе (рогъчїзне) фкътъ къ плекадіе (плекъчїзне) е пентрѣ ної о ддале сатїсфакціе ші чеа маі еклатантъ жзстіфикадіе, амъ хотърїтъ а не дптоарче діп еміградіе ші а прїмі еаръші фрътоаса посїдіе, не каре о лзасетъ дп сїнъла ротънештеі падіе де де мзлтъ, маі де вр'о 30 апї, дп врта знїе асемїне інвїтадіе фкътъ де алді оаменї де „взвз гъстъ“.

Дпторкждъ-не даръ ла сказнъла Domъіеі нѣстрѣ, трїмітетъ. Благословїторѣ салътадіе тѣттор' кърора лі се къвїне, апѣі вестїмъ ші поръчїмъ ачесте:

Марка (стема) mea, семнъла пріп каре се воръ къпѣште тоді православнічїі карїі се дпкїнъ Nominatивълаі мѣз, естѣ въкеа Д, дппрецъръла кърїа ставъ къвїтеле: „in hoc signo vinces пѣ Чїзнїштї.“

Зїоа дп каре с'а дптъшлатъ рѣставрадіа mea е о серътоаре ашверсаръ пентрѣ тѣтъ паціа.

Ачеі върваці де „вънз гвстз“; а кърора ервдіціе вреднікъ де овнштеаска адміраціе аз причінітз маі дптѣ ферічітоареа реакціе, кареа прегвгтѣ а нѳстръ рестаураціе, сѳнт стѳлпні чеі маі тарі ші лѳтінациі аі ромънештеі націалістаціе*) ші нѳтїці дартъ члені ла академіа штіинделоръ. А лоръ окзпаціе ва фї де а дескоперї дн кървндз тѳте депешїле асквнсе пъл' аквта але штіиндеі пентрз а теа лецітімаціе ші а ле фаче кзпоскзте лѳмеі перъвдѳтоаре прїн деосевїтъ пѳвлікаціе, ка съ нѳ маі дїтїмпнз нїчі о контестаціе; тотъодатъ воръ черчета не темейлз штіиндеі серїосе перъшїната претендіе а ісронїтлзї Чїзне шї воръ арѳта не че і со днтемеаазъ дндръспеаца амвїціе де а рпні а теа посіціе, аменїдъндз ромъна паціе кз десъвршїтъ латїнїсаціе шї естетїкъ деморалїсаціе. Ачешті ервдіці аї меі сѳетнїчі шї академічі, лѳтїпндз кз фѳклїа штіиндеі некзпоскзте шї некзрїнсе пълъ аквта днтзпереклз дн каре зъчеа віата паціе, воръ доведї ромънїлоръ, кз адеврата орнаментацие а лїмвей лоръ стѳ дн а Nominatїvлзї меz термінаціе, шї кз дѳпъ а лѳмеі днтреці естїмаціе а лзї Чїзне термінаціе нѳте пѳреа фрзтѳсѳ нзмаї знеї стрїкате імагїнаціе а педандїлоръ, карїї нѳ іаз дн консїдераціе, кз „вънзлз гвстз“ аре деосевїтъ леціслаціе, шї кз лїмвей лзї нз і се нѳте фаче апликаціе де регзлеле логїчеї; ачешта дартъ рѳшъне дн сеата челоръ фъръ де гвстз, кѳчі нѳї нз номз сѳферї де аквтз а нї се маі фаче номъ о асемїне овїждзїтѳре імпзтаціе.

Іспрѳвїндз-се ачештъ окзпаціе кз десъвршїтъ змїліціе пентрз а лзї чїзне амвїціе, не номз пѳтеа фѳлї кз асігзраціе де а фї аїнатз трекута ацітаціе шї дндзвнїтз орї че номъ револзціе днчеркатъ де а патронїлоръ лзї ексаспераціе, прекзтз шї тотъ одатъ де а фї шѳнтвїтз а лїмвей епзраціе, армонїсїтаціе шї а лїтератзреї спре а тѳтзроръ віне сїмїціторїлоръ естетїчі сѳфлетеаскъ консѳлаціе, а чїзнїштїлоръ днсъ амартъ шортїфїкаціе. Елз днсъшї, адекъ неферїчїтлз Чїзне — де поменїре авѳтїнаціѳасъ — кѳзѳтз аша дн овнштеаскъ рїдї-

*) Дела паціе се поте дедѳче нзмаї націалїтаціе, шї нѳ націѳналїтате; чїне вра не зпа, тревъе съ воеаскъ шї не алта.

кзлісаціе, кз каре шї-а днкеѳтз пелецізіта зѳврпаціе, ва прїмі пермїсіе де а сѳ реграѳе дїн лїмва ромънеаскъ дѳпъ кзтз а черѳтз прїн кзпоскзте шї вестїта лзї поціціе, кърїеа і с'а датъ гравнїлз пѳвлікаціе, днпїнте днсъ де а не деспѳрді де елз пентрз тотъдеазпа, воїмз а-лз маі днтреца фѳклндз еаръшї апелацие ла чеа маі днсемпнатъ азторїтате логїкъ, естетїкъ, граматїкъ шї фїлологїкъ дїн вървїерлз де Севїлла, де нз-ї сѳпъ кїаръ шї лзї днсъшї маі фрзтѳсѳ шї маі ромънеште де а кѳпта :

Плекъдіе, прекъдіе,
Цїе, цїе, цїе, цїе!
Арде-мі-ге-аї не тѳціе
Цїе, цїе, цїе, цїе!

Іашї 1855.

Цїе.

СЪВЕНІРЕ.

Ваї! о вѳдз кзтъ шедѳа днкъ не-ал еї патъ пїпїне де сѳспїне!

Ш' овїї сѳї сѳгзї де віацъ кѳтръ черъ дї ацінтіа: Сѳ пѳреа кѳ воръ сѳ кате пїптр' а черѳлзї лѳмїне Калеа, зндѳ-зп локъ ферїче пентрз днпса се гѳтїа!

Прїмѳверї дозе-ѳ въззсѳ некъжїндзсе 'н дѳрере! Кзпѳштїа к'асале зїле трїстъ сѳ сечѳръ де шортїжїтз: Асѳелъ, жнд омѳтлз каде, сїмте, веде 'н пеплѳчѳре Арборъл вешжїлз'ї галвѳнз, кз сѳ спзлверъ де вѳнтз!

ѳнеорї лза сперандъ де нїште зїле маї взне, Шї кз гжндзл сѳлз ла віацъ, фраѳет враѳеле 'шї стржїпцеа;

Алтеорї вежнд кѳ аста нѳї декѳтз о 'ншелъчїзїне, Се 'нторѳеа де ла прївїремі, шї дїн іпїмъ пѳлѳпѳеа!

Дартъ кждъ сосї днфїне чел моментъ, че віаца кѳртъ, Кз тѳнїе атзпчї кз рѳлз о відемъ кѳ сѳ лѳпта:

Окїї сѳї дескїчї кѳ тотъл днї да-адїо чел дїн зрѳтъ, Саз пѳреа кѳ воръ сѳ' мї спзїе кѳте кїнзрї о' фѳрзїта-

Лѳпгъ патъ не прагъл зшеї ез шедѳамз дн медїтаре!

Шї прївїндз л'а еї плеѳане кзтъ кѳдеаз спре а мѳрї, Інїма се рѳнї-а 'н мїне! шї рѳкнїамз дн десїераре,

Прекзт дїпъ аїмалзл, жнд кѳ фѳрѳлз л'аї рѳсїї!

Де атзпчї н'амз маї възѳт'о! Де атзпчеа пентръ мїне:

Соареле кз-асале разе веселз нз мї-а лѳмїнатз: Кѳчі ізвїтъ, трїстъ шамъ не'нчетатъ пѳлгз дѳпѳтїне!

Бзкзрїа 'мї, ферїчїреа кз-алтѳз сѳфлѳгъ аз сѳзрат'! Іашїї. —

Ем. Ковѳческъ, kadet de інѳантерїе.